ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ὁ σεισμός γιεννιέται μέσα ἢ ἔξω ἀπό τή Γῆ;

ΠΟΙΑ ΤΑ ΠΙΘΑΝΩΤΕΡΑ ΑΙΤΙΑ

Η ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς μὲ γεωφυσικὲς μεθόδους, ἄρχισε πρὶν 70 περίπου χρόνια. Θὰ μποροῦσαμε νὰ ποῦμε ὅτι στὴν διάρκεια τῶν πρώτων 50 χρόνων, ἔγιναν προσπάθειες γιὰ νὰ καθορισθοῦν διαφορες κλίμακες, νὰ ἀποκτήσουμε δηλαδὴ μιὰ πρώτη καὶ γενικὴ ἰδέα γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ δομὴ τοῦ πλανήτη μας. Ἐδῶ καὶ 20 χρόνια, ὅμως, ἡ Γωεφυσικὴ συμβάλλει καὶ στὴν μελέτη τῶν δυναμικῶν φαινομένων ποὺ σημειώνονται τόσο στὴν ἐπιφάνεια ὅσο καὶ βαθειὰ στὴν γῆ.

Ἡ γῆ εἶναι ἕνα μεγάλο ἐργαστήριο σὲ ἀδιάκοπη δραστηριότητα καὶ δὲν ὑπάρχουν ἀποδείξεις ὅτι ἡ δραστηριότητα αὐτὴ μειώνεται. Ὁλοφάνερες ἐνδείξεις τῆς ζωτικότητας αὐτῆς εἶναι οἱ σεισμοί, οἱ ἐκρήξεις τῶν ἡφαιστείων, τὰ γεωθερμικὰ φαινόμενα, οἱ ἀνυψώσεις καὶ οἱ ἀργὲς μετατοπίσεις ὁρισμένων περιοχῶν, ὁ σχηματισμὸς ἀλλὰ καὶ οἱ ἀλλαγὲς τῶν ὁροσειρῶν, ἡ φθορὰ τῶν ἀκτῶν καὶ ἡ κίνηση τῶν σκληρῶν στρωμάτων ποὺ ἀποτελοῦν τὴν λιθόσφαιρα.

ΑΔΙΑΚΟΠΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Ἡ λεγομένη «τεκτονική» θεωρία, ποὺ σήμερα, παρὰ τὴν ὕπαρξη ὁρισμένων σκοτεινῶν σημείων, εἶναι σχεδὸν γενικὰ παραδεκτή, εἶναι ἴσως ἡ πλέον κατάλληλη γιὰ νὰ ἐξηγήσουμε τὶς ἀδιάκοπες ἀλλαγὲς ποὺ σημειώνονται στὴν γήινη ἐπιφάνεια. Οἱ ἀλλαγὲς αὐτὲς μποροῦν νὰ εἶναι γρήγορες ἢ καὶ ἀργές. Μιὰ ξαφνικὴ καταπόνηση μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ ἕνα σεισμό, ὁ ὁποῖος θὰ ἔχει διάρκεια δευτερολέπτων, ὁ σχηματισμὸς ὅμως ἢ ἡ ἐξαφάνιση τῶν ὠκεανῶν εἶναι κάτι ποὺ ἀπαιτεῖ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια χρόνια.

Τὰ ἐρωτήματα στὰ ὁποῖα προσπαθεῖ νὰ ἀπαντήσει ἡ σύγχρονη γεωφυσικὴ προϋποθέτουν τὴν λύση πολυπλόκων προβλημάτων. Ποιὰ εἶναι ἡ πρώτη κινητήριαα δύναμη ποὺ προκαλεῖ τὰ φαινόμενα; Βρίσκεται μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ τὸν πλανήτη μας; Ἡ ἐξέλιξη εἶναι ἕνα βαθμιαῖο φαινόμενο ἢ μήπως ὑπάρχουν διακοπές, δηλαδὴ περίοδοι κατὰ τὶς ὁποῖες οἱ ἀλλοιώσεις σταματοῦν ἢ ἀποκτοῦν ταχύτερο ρυθμό; Μὲ ἀπὸ τὶς πρῶτες προσπάθειες, μόλις μπορέσαμε νὰ συγκεντρώσουμε ὁρισμένα στοιχεῖα ἦταν ἡ ἀναζήτηση κάποιας περιοδικότητας τῶν φαινομένων εἴτε μὲ τὴν ἄμεση παρατήρηση, ὅταν ἡ περίοδος εἶναι λίγο πολὺ σύντομη (σεισμοί) ἀλλαγὲς στὸ μαγνητικὸ πεδίο, ὑποχώρηση ἢ προέλαση τῶν παγετώνων, εἴτε μ' ἔμμεσες μεθόδους ποὺ μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ γυρίσουμε πολὺ πίσω στὸν γεωλογικὸ χρόνο.

Οἱ σεισμογράφοι ποὺ τοποθετήθηκαν στὴν ἐπιφάνεια τῆς Σελήνης, μᾶς ἀποκάλυψαν ὅτι στὸν φυσικό μας δορυφόρο μεγαλώνει ὁ ἀριθμὸς τῶν σεισμῶν κάθε 27 περίπου ἡμέρες. Ἔτσι ἀναζητήσαμε μιὰ ἀνάλογη περιοδικότητα καὶ στὴν γῆ, περιοδικότητα ποὺ θὰ ὀφείλονταν στὶς ἀλλαγὲς τῆς ἀπόστασης μεταξὺ Γῆς καὶ Σελήνης ἢ στὸ πέρασμα κάποιας ἐξωγήινης μάζας.

Ἡ δουλὴ ὅμως τῆς Σελήνης εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν γήϊνη. Οἱ σεισμοὶ ξεκινοῦν ἀπὸ πολὺ βαθιά, ἐνῶ τὶς περισσότερες φορὲς στὴν Γῆ τὸ ξεκίνημα βρίσκεται σὲ μικρὸ βάθος. Μέχρι σήμερα λοιπὸν ἐξετάζοντας τὰ στοιχεῖα ποὺ ἔχουμε στὴν διάθεσή μας, δὲν μπορέσαμε νὰ βροῦμε καμμία ἄμεση σχέση ἀνάμεσα στοὺς σεισμοὺς καὶ τὰ οὐράνια σώματα.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

Ἂς δοῦμε ὅμως τὶς ἐσωτερικὲς αἰτίες. Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ μέχρι σήμερα δὲν μπορέσαμε νὰ πετύχουμε τὴν κατασκευὴ κάποιου «μοντέλλου» ποὺ νὰ ἐξουδετερώνει ὅλες τὶς ἀμφιβολίες. Ἡ κίνηση πάντως τῶν γήϊνων στρωμάτων ἢ «πλακῶν» θεωρεῖται μιὰ ἀπὸ τὶς βασικὲς αἰτίες σεισμῶν.

Ποῦ ὀφείλεται ὅμως ἡ κίνηση τῶν στρωμάτων αὐτῶν; Στὴν ἀνομοιογένειά τους καὶ στὴν θερμοκρασία ποὺ ὑπάρχει στὸ ἐσωτερικὸ ἢ μήπως πρέπει νὰ ἀνατρέξουμε μέχρι τὸν πυρῆνα τῆς Γῆς; Στὸ κέντρο τῆς Γῆς, σύμφωνα μὲ ὁρισμένους ὑπολογισμοὺς ἡ θερμοκρασία φθάνει στοὺς 6.000 βαθμοὺς Κελσίου, καὶ ἡ πίεση θὰ πρέπει νὰ μετρηθεῖ σὲ ἑκατομμύρια ἀτμόσφαιρες. Μέσα σ' αὐτὴν τὴν μάζα, ρευστοῦ μετάλλου ποὺ εἶναι ἴσως σίδηρος θὰ πρέπει νὰ ἀναπτύσσεται μία δυναμικὴ τῆς ὁποίας ἀγνοοῦμε τὴν φύση. Ἡ λειτουργία τοῦ πυρήνα ἔχει ἀποδειχθεῖ ἀπὸ τὴν ὕπαρξη τοῦ γήϊνου μαγνητικοῦ πεδίου. Ὁ πυρήνας δημιουργεῖ ἕνα μαγνητικὸ πεδίο καὶ συνεπῶς καθορίζει καὶ τὴν ἔκταση τοῦ μὲ ἕναν μηχανισμὸ αὐτοερεθισμοῦ ποὺ γιὰ τὴν ὥρα εἶναι κάτι τὸ σκοτεινό.

Οἱ μελέτες μὲ ἀντικείμενο τὸν παλαιομαγνητισμὸ τῶν βράχων, ἔχουν ἀποδείξει ὅτι τὸ γήϊνο πεδίο ὄχι μόνον ἀλλάζει σὲ ἔνταση καὶ κατεύθυνση ἀλλὰ ἔχει ὑποστεῖ ἀκόμη καὶ ἀντιστροφὴ τῆς πολιτικότητας. Παρόμοιες ἀντιστροφὲς ἔχουν γίνει πολυάριθμες σὲ διάφορες γεωλογικὲς περιόδους. Κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἑκατομμύρια ἔτη σημειώθηκαν 15 περίπου ἀπὸ αὐτὲς καὶ ἡ κάθε μιὰ τους διαρκεῖ λιγώτερο ἀπὸ 100.000 χρόνια. Ὁπωσδήποτε ὅμως, δὲν μποροῦμε νὰ μιλήσουμε γιὰ καθορισμένες περιόδους.

Εἶναι πολὺ σημαντικὸ νὰ σκεφθοῦμε τί συμβαίνει ὅταν τὸ γήϊνο μαγνητικὸ πεδίο μηδενίζεται πρὶν ἀντιστραφεῖ. Ἡ προστασία ποὺ ὑπάρχει ἐξαιτίας τῆς «μαγνητόσφαιρας» ἐξανεμίζεται καὶ ἔτσι οἱ κοσμικὲς ἀκτίνες πλήττουν ὁλοκληρωτικὰ τὴν Γῆ.

Γιὰ τὴν ὥρα γίνονται μόνον ὑποθέσεις ὅσον ἀφορᾶ τὸν συσχετισμὸ ἀνάμεσα στὴν ἐξαφάνιση ὁρισμένων ζωντανῶν εἰδῶν καὶ στὴν ἀντιστροφὴ τῶν μαγνητικῶν πεδίων.

Ἔτσι λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς περνᾶμε καὶ πάλι στὴν μελέτη ἐξωτερικῶν παραγόντων. Πρέπει νὰ συμπεράνουμε ὅτι μεταξὺ τῶν παραγόντων αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ἕνας συσχετισμός. Μερικοὶ ἐπιστήμονες παρατήρησαν ὅτι μετὰ ἀπὸ κάθε μεγάλο σεισμὸ ἡ Γῆ «ἀντηχεῖ» σὰν τεράστια καμπάνα γιὰ ἕνα μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Ἄλλοι ἐπιστήμονες ὑπολόγισαν ὅτι ἀκόμη καὶ οἱ μεγάλοι μετεωρίτες οἱ ὁποῖοι ὅμως πέφτουν μόνον κάθε 200.000 χρόνια μποροῦν νὰ προκαλέσουν ἀρκετὴν ἐνέργεια ὥστε νὰ ἐπηρεάσουν τὸ μαγνητικὸ πεδίο.

Συμπεραίνουμε λοιπὸν ὅτι οἱ ἐπιστήμονες ἀναζητοῦν ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς αἰτίες χωρὶς ὅμως νὰ καταλήγουν σὲ σίγουρες ἀπόψεις.

Τὸ ψωμὶ κερδίζει πάλι τὴ θέση του σὰν βασικὴ τροφὴ

ΘΡΕΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΠΑΡΙΣΙ. Τὸ ψωμὶ ξαναγυρίζει στὸ εὐρωπαϊκὸ διαιτολόγιο. Αἰτία: ἡ λιτότητα:

Οἱ οἰκονομολόγοι ἀπαντοῦν κατηφατικά. Ὅταν κάθε οἰκογένεια τρώει πολὺ ψωμὶ μειώνει κατ' ἀνάγκην τὴν ποσότητα στὴν κατανάλωση κρέατος. Ἐπομένως εἶναι μία οἰκονομία στὰ καθημερινὰ ἔξοδα γιὰ τὴν διατροφή.

Ἀλλὰ καὶ οἱ διαιτολόγοι ἔρχονται τώρα νὰ πλέξουν τὸ ἐγκώμιο τοῦ ψωμιοῦ σὰν πιέσου γιὰ μιὰ καλὴ διατροφή. Μάλιστα, αὐτὲς τὶς τελευταῖες ἡμέρες ἔγινε στὸ Παρίσι μιὰ σύσκεψη ἀπὸ ἐμπειρογνώμονες, γιὰ τὰ ζητήματα διατροφῆς καὶ ὑγείας, μὲ συμμετοχὴ κοινωνιολόγων, διαιτολόγων, χημικῶν καὶ γιατρῶν, ποὺ ἀσχολήθηκαν ἀποκλειστικὰ μὲ τὸ ψωμί.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Μελέτης καὶ Ἐρεύνης, γιὰ τὴν Διατροφὴ κ. Ἀντρέ Φρανσουά, εἶπε:

—Οἱ πρόγονοί μας στὴν λεγόμενη «μπέλ ἐπόκ» ἔτρωγαν κάθε μέρα μισὸ κιλὸ ψωμί. Ἀλλὰ στὰ τελευταῖα χρόνια, ἐξαπολύθηκε ἕνας πόλεμος ἐναντίον τοῦ βασικοῦ αὐτοῦ προϊόντος διατροφῆς.

Κατηγόρησαν τὸ ψωμὶ ὅτι φταίει γιὰ τὴν δυσπεψία, τὴν παχυσαρκία, ὅτι περιέχει νιτρικὰ δηλητήρια κλπ. Σὲ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια. Τὸ ψωμὶ εἶναι τὸ πιὸ ὑγιεινὸ ἀπὸ τὰ βασικὰ προϊόντα διατροφῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ καθηγητὴς Ὕγκ Γκουνέλ, διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Ἐρευνῶν Φός, εἶπεν ὅτι τὸ ψωμὶ δὲν ἀποτελεῖ ἐχθρὸ τῆς ὑγείας, ὅτι ἡ ποιότητά του εἶναι καλὴ καὶ ὅτι λόγῳ τῆς θερμοκρασίας στὴν παρασκευή του καταστρέφονται ὅλα τὰ μικρόβια.

—Τὸ πιὸ σπουδαῖο ὅμως ἀπὸ ὅλα, εἶπε, εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ πηγὴ ἐνεργείας ἀναγνωρισμένης ἀπὸ τοὺς διαιτολόγους, διότι περιέχει γλυκίδες μὲ 55% ἀμιδόνης καὶ διάφορες ζαχαρώδεις οὐσίες βραδείας ἀπορροφήσεως. Οἱ διαιτολόγοι μᾶς λένε ἐπίσης ὅτι περιέχει ὑδατάνθρακες ποὺ εἶναι καὶ ἡ βασικὴ αἰτία παχυσαρκίας. Περιέχει ὅμως καὶ πρωτεῖνες καλῆς ποιότητας, ὅπως εἶναι τὸ ἀσβέστιο καὶ τὸ φώσφορο. Ἡ ἔλλειψη λιπαρῶν οὐσιῶν στὴν σύνθεσή του εἶναι τόσο σημαντικὴ γιὰ τὴν ὑγιεινὴ διατροφή μας, ὥστε ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη κάμει εἰδικὲς ἐρευνες γι' αὐτό.

Οἱ διαιτολόγοι λένε ἀκόμη:

—Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ διατραφεῖ μὲ 600—800 γραμμάρια ψωμιοῦ τὴν ἡμέρα, ἕνα λίτρο γάλα καὶ ἕνα φροῦτο. Ἡ πεῖρα τῶν τελευταίων ἐτῶν ἔδειξε ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερβολικῆς καταναλώσεως κρέατος καὶ τῆς ὑπερκαταναλώσεως πρωτεϊνῶν, οἱ ἄνθρωποι ὑποφέρουν ἀπὸ ἀθηροσκλήρωση, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ αἰτία τῶν καρδιακῶν παθήσεων.

Ἀλλὰ οἱ μεγαλύτεροι ὑπερασπιστὲς τοῦ ψωμιοῦ εἶναι οἱ οἰκονομολόγοι. Μᾶς λένε:

—Τὸ ψωμί, κατὰ θερμίδα, εἶναι δέκα φορὲς φθηνότερο ἀπὸ τὸ κρέας. Ἀπὸ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς ἀποδείχνεται ὅτι ἕνα ἑκτάριο γῆς παράγει δέκα φορὲς περισσότερες πρωτεῖνες ἂν καλλιεργηθεῖ μὲ στάρι, παρὰ ἂν χρησιμεύσει γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς κτηνοτροφίας.

Οἱ διαιτολόγοι ὑποστηρίζουν, ὅτι ἂν ὑπάρχουν πολλὰ ἄτομα, ποὺ νοιώθουν τὸ στομάχι τους βαρύ, διότι ἔφαγαν ψωμί, αὐτὸ δὲν ὀφείλεται παρὰ μόνο στὸ ὅτι ἔσπευσαν νὰ τὸ καταβροχθίσουν χωρὶς νὰ τὸ μασήσουν καλά».

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρτοποιοὶ λένε, ὅτι μποροῦν νὰ συμβάλουν ὥστε τὸ ψωμὶ νὰ δικαιώσει τὴ φημη του σὰν βασικὸ εἶδος διατροφῆς.

Διπλωματικὸ ζήτημα γιὰ 8 γραμματόσημα

θὰ κρίνει ὁ Κάρτερ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ. Τὸν καιρὸν αὐτόν, ὁ Πρόεδρος Κάρτερ, ἀντιμετωπίζει ἓν λεπτὸν διπλωματικὸν πρόλημα, τὸ ὁποῖον προεκάλεσεν ἡ ἀνακάλυψις μιᾶς μικρᾶς συλλογῆς πολυτίμων κλεμμένων ταχυδρομικῶν γραμματοσήμων. Δηλ., ἁπλῶς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀποφασίση ποῖος εἶναι ὁ πραγματικὸς ἰδιοκτήτης της: ἡ Ἀνατολικὴ ἢ ἡ Δυτικὴ Γερμανία;

Τὸ δίλημμα ἤρχισεν εἰς τὴν πραγματικότητα κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ὅταν Χιτλερικοὶ ὑπάλληλοι τοῦ Μουσείου Γραμματοσήμων τοῦ Βερολίνου, φοβούμενοι τὴν καταστροφήν, ἢ τὴν λεηλασίαν τῶν ἀνεκτιμήτων συλλογῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ἔκουψαν τὰ γραμματόσημα εἰς τὴν ἀποθήκην ἑνὸς ἁλατωρυχείου τῆς Σαξωνίας.

ΟΙ ΓΗΡΑΙΟΙ ΚΑΤΟΧΟΙ

Μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς Γερμανίας τὸν Μάϊον 1945, εἷς Ἀμερικανὸς λοχαγὸς τοῦ Στρατοῦ ἐννοήσθη μὲ ἓν ζεῦγος ἡλικιωμένων Γερμανῶν, οἱ ὁποῖοι τοῦ εἶπαν ὅτι ἐφοβοῦντο ὅτι, ἐὰν οἱ Ρῶσσοι τοὺς συνελάμβαναν, θὰ τοὺς ἐφόνευαν. Ὁ ἀξιωματικὸς κατώρθωσε νὰ φυγαδεύσῃ τὸ ζεῦγος δι' ἑνὸς φορτηγοῦ αὐτοκινήτου τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπήγαινεν εἰς τὰς ζώνας ποὺ κατείχοντο ὑπὸ τῶν Δυτικῶν. Εἰς ἐνδειξιν εὐγνωμοσύνης, τὸ ζεῦγος τοῦ ἔδωκεν ἓν δέμα, τὸ ὁποῖον περιεῖχε μίαν συλλογὴν ἐξ ὀκτὼ γραμματοσήμων. Ὁ ἀξιωματικὸς ἔβαλε τὸ δέμα εἰς τὸν γυλιὸν του καὶ τὸ ἐπῆρε μαζί του εἰς τὴν πατρίδα του, μὲ ἄλλα ἀναμνηστικά.

Πρὸ ἑνὸς περίπου ἔτους, ἀπεφάσισε νὰ ἐκθέσῃ τὰ γραμματόσημα εἰς μίαν δημοπρασίαν, εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν. Εἷς Ἀμερικανὸς καὶ εἷς Βρεταννὸς ἔμποροι τοῦ προσέφεραν ἀμέσως πεντακοσίας χιλιάδας δολλαρίων διὰ τὴν συλλογήν. Ὅταν, ὅμως, οἱ δύο ἔμποροι ἤλεγξαν τὴν συλλογήν, ἀνεκάλυψαν ὅτι αὐτη, ἀνεκτιμήτου ἀξίας, εἶχε δηλωθῆ ὡς θησαυρὸς τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως, ἀπολεσθεὶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου.

Οἱ ἔμποροι τὸ ἀνέφεραν εἰς τὴν ἀστυνομίαν ἡ ὁποία εἰδοποίησε τὸ Στέητ —Ντηπάρτμενι καὶ ἐκεῖνο τὸν Πρόεδρο Κάρτερ, ὁ ὁποῖος μὲ μεγάλην δυσαρέσκειαν ἀντελήφθη ὅτι ἐτίθετο πρὸ ἑνὸς σοβαροῦ προβλήματος.

ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΙΣ

Αἱ Ἀμερικανικαὶ ἀρχαὶ παραδέχονται ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ ἀξιωματικοῦ εἶναι ἀληθής.

Τώρα, ὅμως, τὴν συλλογὴν διεκδικεῖ ἡ Ἀνατολικὴ Γερμανία, διότι, ὡς διατείνεται, ἀνῆκεν εἰς ἓν μουσεῖον εὑρισκόμενον εἰς τὸ νῦν Ἀνατολικὸν Βερολῖνον, ἐνῷ ἡ Δυτικὴ Γερμανία ἀντιτείνει ὅτι ἀποτελεῖ ἰδιοκτησίαν τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, διότι αὐτη εἶναι ὁ νόμιμος διάδοχος τοῦ Τρίτου Ράϊχ.

Τώρα, τὸ θέμα μελετᾶται ὑπὸ ὁμάδος νομικῶν τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, τελικῶς, ὅμως, ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ ἀποφασίσῃ ποῖος θὰ εὐνοηθῆ— ἡ Ἀνατολικὴ ἢ ἡ Δυτικὴ Γερμανία θὰ εἶναι ὁ Πρόεδρος Κάρτερ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Ὅλος ὁ κόσμος διέρχεται κρίση καὶ οἱ πολυεθνικὲς πλουτίζουν

ἐνῶ οἱ κυβερνήσεις ζητοῦν ἀπὸ τοὺς λαούς των λιτότητα

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ

ΡΩΜΗ. Τὸ φθινόπωρο εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν ἀπολογισμῶν γιὰ τὶς πολυεθνικὲς ἑταιρίες. Μέσα σὲ μία ζούγκλα ἀπὸ ἀριθμούς, στοιχεῖα, στατιστικές, συγκρίσεις, προσπαθοῦν νὰ βγάλουν ἕνα συμπέρασμα: σὲ ποιὸ ὕψος ἔφτασαν τὰ κέρδη τους — διότι ζημιὲς δὲν πραουσιάζονται ποτὲ — ποιὰ ἐμπειρία ἀπὸ κόμισαν μὲ τὴ νέα οἰκονομικὴ καὶ ἐμπορικὴ πραγματικότητα σὲ διεθνῆ κλίμακα, ποιὲς πολιτικὲς τάσεις διαγράφονται στὴν χώρα ὅπου ἔχουν τοποθετήσει τὰ κεφάλαιά τους καὶ τὰ συμφέροντά τους καὶ τί προγράμματα θὰ καταστρώσουν γιὰ τὸ μέλλον.

Στὸ προηγούμενο τεῦχος τῆς ἐπιθεωρήσεως «Φόρτσιουμ» δημοσιεύθηκαν τὰ ὀνόματα τῶν μεγαλυτέρων πολυεθνικῶν ἑταιριῶν τοῦ κόσμου καὶ τὰ κέρδη τους προκαλοῦν ἴλιγγο: ἡ πιὸ μικρὴ πολυεθνικὴ ἑταιρία εἶχε πραγματοποιήσει «τζίρο» 400.000.000 δολλαρίων καὶ ἡ πιὸ μεγάλη 50.000.000.000 δολλαρίων. Πρόκειται γιὰ ἀριθμοὺς ποὺ ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα ὁλοκλήρων κρατῶν, μὲ ὑψηλὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο, ὅπως εἶναι ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Δανία. Ἐπικεφαλῆς τῶν πολυεθνικῶν σὲ κέρδη ἔρχεται ἡ EXXON, μὲ 50.000.000.000 δολλάρια «τζίρο». Ἡ EXXON ξεπερασε ὅλες τὶς ἄλλες πολυεθνικὲς ἑταιρίες. Ἀλλὰ πῶς συμβαίνει ὅλος ὁ κόσμος νὰ ἔχει κρίση, κυβερνήσεις νὰ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς λαοὺς νὰ κάμουν θυσίες καὶ νὰ συνηθίσουν στὴν λιτότητα καὶ οἱ πολυεθνικὲς ἑταιρίες νὰ περιοῦν ἐποχὴ παχιῶν ἀγελάδων;

Ἡ γνώμη τῶν περισσοτέρων οἰκονομολόγων εἶναι ὅτι οἱ πολυεθνικὲς ἔχουν τρόπους καὶ μέσα νὰ ξεπερνοῦν πολλὰ ἐμπόδια καὶ νὰ ἀναπτύσσουν τὴν ἐπιχειρηματική τους δράση. Ἕνα ἄλλο στοιχεῖο εἶναι ἡ εὐελιξία τους καὶ οἱ ἀλλαγὲς ποὺ πραγματοποιοῦν γιὰ νὰ προσαρμοσθοῦν σὲ μία οἰκονομικὴ πραγματικότητα ποὺ διαρκῶς ἀλλάζει.

Ἔτσι, ξεπέρασαν τὶς πρῶτες δυσκολίες ποὺ δημιούργησε ἡ κρίση καὶ τὰ κέρδη τους καὶ οἱ πωλήσεις τους ἄρχισαν νὰ αὐξάνουν, κατὰ τρόπο σταθερό. Τὸ 1976, ὅταν ἡ ἀμερικανικὴ οἰκονομία ἦταν ἀκόμη στὴν ἐπεκτατικὴ φάση της, τὰ κέρδη τῶν πολυεθνικῶν ἐσημείωσαν μία αὔξηση 30%. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ὁ πληθωρισμὸς θὰ ἐξανέμιζε τὰ κέρδη, ἀλλὰ οἱ πολυεθνικὲς ἔχουν ἕναν τρόπο νὰ μεταφέρουν τὰ κεφάλαιά τους σὲ περιοχὲς σταθεροῦ νομίσματος καὶ νὰ κατοχυρώνονται ἀποφασιστικά.

Ἱδρύουν θυγατρικὲς ἑταιρίες, ὄχι μόνο σὲ βιομηχανικὲς χῶρες στὴν Εὐρώπη, ἢ ἀλλοῦ, ἀλλὰ καὶ σὲ κράτη ποὺ βρίσκονται στὴν «περιφέρεια τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος» ὅπως εἶναι ἡ Βενεζουέλα, ἡ Φορμόζα καὶ ἡ Νότιος Κορέα. Οἱ τρεῖς αὐτὲς χῶρες, γιὰ πρώτη φορὰ πέρυσι μπῆκαν στὴν ἀποκλειστικὴ λέσχη τῶν μεγάλων ὑπερθέσεων.

Στὸ μεγάλο παιχνίδι σὲ παγκόσμιο κλίμακα, ὑπάρχουν πολυεθνικὲς ποὺ παρουσιάζουν ζημίες καὶ χάνουν τὴ θέση τους στὴν γενικὴ κατάταξη. Ἐμφανίζονται ὅμως, ἄλλες, ποὺ ἕως πρὶν ἕνα χρόνο ἦταν σχεδὸν ἄγνωστες, ὅπως συνέβη μὲ τὴν ἑταιρία «Πετρόλ τῆς Βενεζουέλας» ἢ τὴν γαλλικὴ Ντεταὶν Ἐντουστρί.

Ἡ μεγάλη κρίση ἐφέτος ἦταν στὴν χαλυβουργία μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑπάρξει μία διαμάχη, ἂν ὄχι ἕνα εἶδος «πολέμου» μεταξὺ τῶν ἰαπωνικῶν καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἑταιριῶν. Παρόμοιες καταστάσεις εἶναι ἐπικίνδυνες καὶ δημιουργοῦν προβλήματα γιὰ τὸ διεθνὲς ἐμπόριο, τὰ νομίσματα τῶν διαφόρων χωρῶν ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν εὐαίσθητη οἰκονομικὴ κατάσταση τοῦ κόσμου.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Γάλλος, οἰκονομολόγος κ. Φρανσουὰ Περροῦ, σὲ πρόσφατη ὁμιλία του εἶπεν ὅτι οἱ πολυεθνικὲς ἑταιρίες δὲν εἶναι μονοπώλια ἀλλὰ ὀλιγοπώλια τὰ ὁποῖα διαμορφώνουν τὶς τιμὲς τῶν προϊόντων σὲ ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Τὸ βασικὸ πρόβλημα εἶναι ὅτι οἱ μεγάλες αὐτὲς ἐπιχειρήσεις ἐγκαθίστανται σὲ μικρὰ κράτη μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κυριαρχοῦν στὴν ἐθνικὴ ζωή τους.

Σὲ ὡρισμένες χῶρες, κυρίως σὲ κράτη τοῦ Τρίτου Κόσμου, οἱ κυβερνήσεις πιέζουν πολυεθνικὲς ἑταιρίες νὰ ἐπισπεύσουν τὴν παράδοση τεχνολογίας. Αὐτὸ συνέβη τελευταῖα μὲ τὴν Ἰνδονησία κυβέρνηση ἔχει ἀναθέσει στοὺς δήμους καὶ στὶς κοινότητες τὴν δημιουργία νέων θέσεων, γιὰ τὴν ἀπορρόφησή τους.

Ὁ δήμαρχος τῆς Νεαπόλεως, π.χ., προσέλαβε χιλιάδες ἀνέργους νέους γιὰ νὰ ἀπαλλάξουν τὴν πόλη ἀπὸ τοὺς ποντικοὺς καὶ νὰ καθαρίζουν τοὺς δρόμους. Γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστεῖ ἡ ἀνεργία, πρέπει νὰ παραβλέπει κανεὶς τοὺς νόμους. Καὶ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς ἀγροτικοὺς συνεταιρισμοὺς τῶν νέων ἀνέργων: οἱ νέοι ποὺ κατεπάτησαν τὰ ἀνεκμετάλλευτα κοινοτικὰ κτήματα καλλιεργοῦν τώρα αὐτὲς τὶς ἐκτάσεις μὲ τὴν συγκατάθεση τῶν δήμων, ποὺ «παραβλέπουν» τὸν νόμο, γιὰ νὰ βάλουν τὶς βάσεις μιᾶς νέας νομιμότητας.

Ἡ νέα αὐτὴ στροφὴ τῶν νέων πρὸς τὴν γεωργία καὶ τὴν ἀγροτικὴ ζωή, φώτισε ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τὴ ἐγκατάλειψη τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς Ἰταλούς. Σ' ἕνα χρονικὸ διάστημα εἴκοσι περίπου χρόνων, ἐγκατελείφθηκαν 2.100.000 ἑκτάρια καλλιεργήσιμης γῆς.

Τὰ ἐδάφη αὐτὰ μποροῦν νὰ διατεθοῦν στοὺς νέους ποὺ σύμφωνα μὲ μιὰ πρόσφατη ἀπογραφὴ μετρηση, τὸ 20% ἐνδιαφέρεται γιὰ «μιὰ ἐπιστροφὴ στὴ γῆ», μὲ τὴν προϋπόθεση νὰ συνοδεύεται ἀπὸ νέες μεθόδους καλλιέργειας καὶ παραγωγῆς.

Πατὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπάρχουν τεράστια ἐμπόδια νομικῆς κυρίως φύσεως, τόσο στὴν βόρειο, ὅσο καὶ στὴ νότιο Ἰταλία, 2.200 νέοι, βρῆκαν δέδεσο στὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας, καταπατῶντας κτήματα καὶ καλλιεργώντας τα. Μήπως, λοιπόν, οἱ νέοι ἔδωσαν τὴ λύση στὴν ἀνεργία, τῆς ὁποίας οἱ ἴδιοι εἶναι τὰ πρῶτα θύματα;

Ἰδιότυποι συνεταιρισμοὶ στὶς Ἰταλικὲς ἐπαρχίες

ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΓΑΙΩΝ ΣΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ

ΡΩΜΗ. Ἑκατὸν σαρανταέξη ἰδιότυποι ἀγροτικοὶ συνεταιρισμοὶ ἐπιτυχτηκαν ἀπότομα, τὸν περασμένο χρόνο, στὴν Ἰταλία. Οἱ συνεταιρισμοὶ αὐτοὶ ἀπασχολοῦν πάνω ἀπὸ 2.000 νεαρούς ἄνεργους ποὺ καλλιεργοῦν ἤδη 32.000 ἑκτάρια.

Τί κρύβεται πίσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ φαινόμενο; Μιὰ παροδικὴ μόδα; ἢ μιὰ διάθεση ἐπιστροφῆς στὴ γῆ, στὴν παραδοσιακὴ ἀγροτικὴ ζωή;

Οἱ πρῶτοι ἀγροτικοὶ συνεταιρισμοὶ ἐμφανίστηκαν στὴν Καλαβρία, στὴ Σικελία καὶ στὴν Σαρδηνία, δηλαδὴ στὴ Νότιο Ἰταλία, ποὺ πλήττεται περισσότερο ἀπὸ τὸ βιομηχανικὸ βόρειο τμῆμα τῆς χώρας ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ κρίση. Σιγά —σιγά, ἄρχισαν νὰ κάνουν τὴν ἐμφάνισή τους καὶ σὲ περιοχὲς ὅπως ἡ Λιγουρία καὶ τὸ Πεμόντε. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ πῆρε τέτοιες διαστάσεις, ποὺ οἱ πολιτικὲς καὶ συνδικαλιστικὲς παρατάξεις ἀναγκάστηκαν νὰ πάρουν θέση ἀπέναντι στὴ νέα αὐτὴ τάση τῶν νέων, ποὺ κρίθηκε θετική.

Ἡ περίπτωση τῆς Ντέτσιμα, ποὺ βρίσκεται κοντὰ στὴ Ρώμη, εἶναι ἐνδεικτικὴ ὅλων αὐτῶν τῶν ἀγροτικῶν συνετα